

Володимир ОЛІНКЕВИЧ

аспірант Львівського національного університету ім. Івана Франка

ПУБЛІЧНЕ VERSUS ПРИВАТНЕ В КОНТЕКСТІ ФІЛОСОФІ РІЧАРДА СЕННЕТА

***Анотація.** Зроблено спробу проаналізувати взаємозв'язок просторів публічного і приватного в контексті екзистенції суб'єктивності міста, розглянуто проблему трансформації ментальності *homo urbanus* під впливом феноменів секуляризації, індустріального капіталізму та впливу архітектури на суб'єкт міста; описано модерне співвідношення між категоріями руху та свободи індивіда, явище нарцисизму та його вплив на функціонування публічного простору.*

***Ключові слова:** публічне, приватне, простір, секуляризація, індустріальний капіталізм, свобода.*

Судження про недостатні дослідження простору сучасного міста продукує, з одного боку, спостереження за розгортанням і процесуальністю його існування, з іншого — іманентні тенденції до проявів суперечностей та логічності. При спробі дослідників сконструювати дескриптивні карти сучасного міста з позицій геометрії чи логіки то, ймовірно, постулатів Евкліда у “Джерелах” та “Категорій” Арістотеля було б недостатньо. На нашу думку, дискурс про сучасний урбаністичний простір виявляє себе в контексті “Неевклідової геометрії” М. Лобачевського і Г. Рімана та “Уявній логіці” М. Васильєва.

Однією з концептуальних проблем дослідження є окреслення атрибутів публічного і приватного та причин трансформації публічного простору в сприйнятті суб'єктом міста. Її досліджували філософи: Ю. Габермас, А. Шюц, І. Гофман, Е. Гіденс, Р. Сеннет та ін. Однак, чіткої визначеності та самостійності на сучасному етапі досліджень не отримано. Припускаємо, це пов'язано з різними підходами до трактування понять публічного і приватного в наукових дисциплінах: психології, правознавстві, соціології, антропології та інших, а також філософії.

Мета нашого дослідження — проаналізувати трансформацію явища публічного та описати в цьому контексті

взаємозв'язок приватного і публічного.

Над питанням публічного і приватного простору, аналізуючи культурно-поведінкові взірці суб'єктивності міста, працювали соціальні філософи Е. Дюркгайм, В. Зомбарт, М. Вебер, Г. Зіммель та інші; Ф. Бродель і Л. Мамфорд аналізували місто в контексті історико-трансформаційних типів. Філософування простору і часу міста М. Гайдеггера, М. Мерло-Понті, В. Беньяміна, Г. Башляра дали можливість продовжити дослідження, аналізуючи категорії “приватне-дім”, “дім-мова” тощо.

Експлікуючи поняття публічного простору, виокремимо кілька підходів. Зокрема, узагальнення різних інтерпретацій проблеми публічного дослідника О. Панченковим щодо ліберальної теорії, суть якої полягає в протиставленні “публічного” державному та ототожненні публічної сфери з вільними громадянами, їхньою вільною економічною діяльністю. Для класичних лібералів і неолібералів ХІХ ст. публічна сфера була непідконтрольною державі (зокрема, ринок). Натомість для соціал-демократів та інших “лівих” ринок виступав ворогом публічної сфери, адже економічні інтереси — завжди приватні, тоді як публічне виходило за рамки сингулярного. Публічний простір конструюється мисленням, здатним певною мірою абстрагуватися від приватних інтересів, маючи на меті побудову загального блага. Тому змагання за публічний простір — спроба вивести його за рамки контролю приватних суб'єктів, на кшталт бізнесу та корпоративних структур [1, 5]. Підходи феміністичної теорії до “розмов чоловіків” про публічність є наочним прикладом домінування маскулінового дискурсу й послідовного виключення жінок з поля інтерпретації “публічного”. Історичні типи такої “ізоляції” були і в античності, і в Новому часі, де жінки не були громадянами через відсутність прав. Відомо, що в тогочасних кав'ярнях, театрах, лекційних залах питання громади та держави обговорювали винятково чоловіки. Жінок принципово витіснили зі сфери публічного, оскільки ареалом їхнього життя був ментальний, і соціальний приватний простір [1, 6].

Погоджуємося з О. Панченковим, який декларує два підходи в інтерпретації публічного: 1) публічність як простір зу-

стрічей вільних громадян і вироблення ними, на основі вільної й організованої комунікацій, сукупності точок зору на загальні питання життя суспільства, які не стосувалися їхніх приватних інтересів. Цей підхід зустрічається в працях Ханни Арендт і Юргена Габермаса [1, 6]; 2) “соціабільність” (sociability), яка полягає у здатності до здійснення соціальних взаємодій і життя, де “множинні несплановані взаємодії” та незнайомі люди можуть зустрічатися і насолоджуватися компанією один одного. Підхід пов'язаний з філософією міста Річарда Сеннета [2, 21].

Розглянемо проблему публічного між римським і модерним. Після епохи Августа римляни ставляться до публічного життя як до формального обов'язку: громадські церемонії, військові потреби імперії, комунікація з іншими римлянами за межами сім'ї стають обов'язками. Будучи громадянином *res publica* римляни, звісно, підкорялися нормам і правилам, але їхній публічний простір “знекровлювався”, логічним наслідком чого стала зміна інтенціональності його емоційної енергії в приватний простір: віру та переконання, які були “містичними, заклопотаними втечею від світу загалом і від формальностей *res publica*, як його частини” [3, 9]. Джерелами такої трансформації були близькосхідні секти, з-поміж них християнство, яке стало фундаментом “нового громадського порядку”.

Р. Сеннет вважає, що сучасне публічне життя також є предметом формального обов'язку. Більшість громадян сприймають відносини з державою “у дусі покірної згоди”. Спосіб комунікації та символічні обміни з Іншим набувають рис інструментальності та синтетичності. Сторонній може носити в собі загрозу, і лише деякі здатні йти на контакт з Іншим у космополітичному місті. Загалом, *res publica* експлікується як сукупність соціальних обов'язків між людьми, не обмеженими сімейними рамками. Це зв'язок натовпу, народу, держави. У сьогоденні також проявляються атрибути інертності до життя *res publica*.

Дослідження етимології понять “публічного” і “приватного” дає нам “ключ” для інтерпретації дихотомії суб'єктивності в просторі міста західної культури. Як зазначає Р. Сеннет, уперше поняття “публічного” зафіксовано в текстах 1470 р.

англійського письменника Томаса Мелорі про “імператора Луція — диктатора і прокуратора публічного порядку Риму”, якого ототожнювали із загальним благом у суспільстві [3, 23]. Через сімдесят років відбулося приращення смислу поняття “публічного” як до чогось “очевидного і відкритого” для загального огляду. З цього приводу історик Едуард Хол писав у “Хроніці” 1542 р.: “Іхнє внутрішнє невдоволення не могло втриматися від того, щоб не заявити про себе привселюдно в місцях публічних, а також приватних” [2, 23], де вжите поняття “приватного” позначається, як суб’єктивність наділена привілеями, що ідентифікує себе з персонами, які посідають поважний статус у суспільстві. До кінця XVII ст. інтерпретація бінарності “публічного” і “приватного” перетинається із сучасним розумінням. “Публічне” позначалося як відкрите для загального розгляду, натомість “приватне” — прихованим боком життя, обмеженим сім’єю і друзями; І. Стіл писав у “Пліткарі” 1709 р.: “Ці впливи... на публічні та приватні вчинки людини”, й Батлер у “Повчаннях” (1726): “Кожну людину слід розглядати у двох аспектах, приватному і публічному” [2, 23].

Дефініції, що відповідають поняттю “le public” у французькій мові, демонструють щось схоже. Вживання цього слова в епоху Ренесансу, на думку Р. Сеннета, головню стосувалося понять загального блага та держави. У результаті концепт “le public” почав позначати особливу функцію спілкування. Еріх Ауербах, досліджуючи сучасну дефініцію поняття “публіки”, що вперше з’явилося у французькій мові в середині XVII ст., визначав його щодо глядачів театральних вистав. Водночас дослідник описав театральну публіку часів Людовіка XIV фразою “la cour et la ville” (двір і міщани) та визначив, що вона становила еліту тієї епохи з придворного середовища. “La ville” (міщани) Парижа XVII ст. були нечисленною групою людей не аристократичного походження, які належали до людей торгівлі, а їхня поведінка засвідчувала спробу це приховати. Причиною “втечі” від власного походження було бажання полегшити комунікацію з двором.

Р. Сеннет переконаний, що сенс поняття “публіка” розширює межі інтерпретації на початку XVIII ст. і в Парижі, і в

Лондоні. Суб’єкти міста (буржуа) вже не так старанно приходували соціальне походження. Міста стали топосами, де незалежно від походження й соціального статусу люди могли вільно насолоджуватися міським життям. З набуттям сучасного значення, поняття “публічного” почало окреслювати не лише сферу соціального життя, розташовану за межами простору сім’ї та близьких людей, а й публічний простір у множинності знайомих і сторонніх [2, 22].

Наступним суттєвим кодом для Р. Сеннета в розумінні специфіки різномірної “міської публіки” є поняття “космополіт”. Слово “космополітичний” вживається вперше у французькій мові 1738 р. та експлікується людиною, якій затишно перебувати в різноманітті: “їй комфортно в ситуаціях, що не мають ніяких зв’язків і паралелей з тими, до яких вона звикла” [2, 23]. Поняття “космополіт” в англійській мові з’являється раніше, однак до XVIII ст. вживається рідко. У “Листах” (1645) Є. Гауел писав: “Я прийшов у цей Світ, просто Молодший Син, справжній Космополіт, не народжений для Країни, Маєтку, Дому або Служби” [2, 22]. Зі зростанням міст і розширенням комунікацій, не опосередкованих королівським контролем, виформовуються особливі топоси в соціальному просторі міста, у яких незнайомі між собою суб’єктивності перетинаються. “Це була епоха створення величезних міських парків, час перших спроб побудови вулиць, призначених для пішохідних прогулянок, як форми відпочинку” [2, 24]. Кав’ярні, кафе та заїжджі двори стали соціальними центрами, а театри — доступними для широкої публіки.

Поведінка та релігійна свідомість громадян міських просторів XVIII ст. вкладалися у поняття спільного й відмінного між публічним і приватним життям суспільства. Межу між ними Р. Сеннет вбачав у відмінності природного, як сімейного, яке протиставлялося публічному, як соціальному. Наприклад, батьківські почуття та міцна дружба вважалися природними задатками. Якщо в публічному просторі людина створювала себе, то в приватному (сім’ї) конструювала свою природу, а тому “напруга між публічним і приватним утворили те, що сьогодні можна іменувати “універсумом соціальних стосунків”

[2, 26]. Як підкреслює Р. Сеннет, попри конфронтацію між публічним і приватним, у місті XVIII ст. (епохи Просвітництва) між ними з'являється певна рівновага, яка виражалася знаками революцій та національного індустріального капіталізму. Рушіями цих змін виступали амбівалентне ставлення до публічного у великому місті та секуляризація, що вплинула на ставлення людей до чогось невідомого. Погоджуємося із Р. Сеннетом, що "географія публічного" з ознаками XVIII ст. існувала й у XIX ст., однак зі суттєвими видозмінами.

Капіталізм, попри грандіозний економічний розвиток, приніс низку фундаментальних соціальних проблем, відповіді на які, зокрема, проблеми стану суб'єктивності, її екзистенційних переживань, не знаходять "ні тріумфатори, ні жертви" капіталізму. Р. Сеннет у цьому вбачав поступову втрату волі до виформовування публічного порядку. Якщо на початку XIX ст. сім'я була партикулярною структурою "непублічного буття", то згодом вона набуває рис ідеалізованого, стиснутого приватного простору. На відміну від публічного, у якому відсутні сталі моральні взірці, приватний простір має фундаментальну моральну цінність. Такі трансформації сприяли тому, що сім'я ставала взірцем та картографією, які накладалися на публічний простір. Однак проблема індустріального капіталізму не єдина стає причиною трансформації публічного простору. Важливою є й секуляризація. Р. Сеннет експлікує секулярне у знаках і символах, які транслують речі в їхній чіткості й простоті: "...секулярне є тверде знання, чому речі такі, які вони є до нашої смерті, знання, яке втрачає свою силу після нашої смерті" [2, 28].

Розуміння секулярного від XVIII до XIX ст. змінюється. Природа не була чимось фізичним і не наділялась у металності людей земними потребами. Рослинність або емоції посідали певне місце в природі, але не впливали на неї. Природа як система виражалась ідеєю секулярного як трансцендентного. Нова "реструктуризація кодів" секуляризації у XIX ст. ґрунтувалась на коді іманентного, а не трансцендентного, а тому не було необхідності вплачувати у "заздалегідь визначену гармонію" суб'єктивне сприйняття факту чи емоцій. Р. Сеннет підкреслює: "Іманентне, миттєве, фактичне було реальністю само по

собі" [2, 29]. Постає закономірне питання: "Яким чином видозміна секуляризації, впливала на публічний і приватний простори?". Припускаємо, це стосувалося сутності суспільства, в якому речі набували незалежності самі по собі. Річ має сенс незалежно від того, чи надаємо ми їй легітимності, чи ні. Постає питання достовірності когнітивного апарату, з огляду на яку, кожна інтерпретація може бути істинною чи хибною різнозначно. Звідси й випливає мотив втечі особи в приватний простір, простори моралі та безпеки.

Міркуючи над сучасною психологією приватного життя, Р. Сеннет вважає її доволі неоднозначною. Очевидно, тільки окремі могли б стверджувати, що їхня психіка має спонтанну природу та не залежить від соціальних умов та впливів середовища. Проте душа інтерпретується так, начебто має внутрішній вимір — дорогоцінний та вразливий, який може загинути в жорсткій реальності соціального світу, або вижити лише в ізольованому та безпечному просторі. Самозвеличення особи стало основним тягарем кожного, заглибленням у самопізнання та метою, супроти того, щоби бути об'єктом пізнання світу. Неспроможність збагнути принцип приватного та особи в собі виявляє нам проблему ідеалізації самості. Отже, "...що глибше душа занурюється у сферу приватного, тим менше вона розвивається, і тим складніше людині виражати свої почуття" [2, 9]. Сучасна психологія та психоаналіз висновуються на вірі в те, щоби, зрозумівши внутрішні механізми самості *sui generis*, без впливу трансцендентних ідей зла або гріха, суб'єктивність могла позбавити себе контролю й нагляду та стати вільною для цілеспрямованішої участі в "життєвому світі" за межами персональних бажань. Цей шлях до свободи дослідник позначає як "інтимно-персональний досвід", а до поняття "інтимності" додає значення теплоти, довіри та щирого вираження почуттів. Персона міста очікувала "психологічних компенсацій" у публічному просторі. Проте соціальне життя не могло дати їх людині та вважалось недосконалим, порожнім [2, 10].

Дослідник Д. Рісмен у трактаті "Самотній натовп" протиставляє суспільство, спрямоване на внутрішній світ персони, у якому сингулярності здійснюють дії і мають зобов'язання пе-

ред суспільством з орієнтацією на зовнішні цінності, залежні від оцінки Іншого. Він вважає, що американське суспільство та Західна Європа еволюціонували від стану індивідуалізації до стану громади. Натомість Р. Сеннет переконаний, що таку послідовність необхідно змінити, мотивуючи тим, що західні суспільства рухаються в протилежній тенденції — від стану спрямованості на інших до стану спрямованості на себе, за винятком того, що ніхто, будучи сконцентрованим на собі, не в змозі діагностувати своє Я. Наслідком, на його думку, стає розмивання меж між публічним та інтимним. Люди надто персоніфікують громадські справи, які потрібно вирішувати за межами персоніфікованості [2, 16]. Цей процес філософ не називає індивідуалізмом, а радше “індивідуальним відчуттям”, а витоки цієї трансформації вбачає в змінах у капіталізмі та релігійній вірі.

Міркування в категоріях “інтимності” зміцнюються пропорційно спустошенню публічного простору, який набуває атрибутів безглузлого, що помітно на рівні фізичних об’єктів, розташованих у сучасному просторі міста. Приміром, сучасним архітекторам доводиться враховувати уявлення щодо публічного життя, тому вони намагаються транслювати важливі модерні потреби й принципи та адаптувати їх для опису чи аналізу [2, 11].

Зауважимо, проблема публічного в сучасному суспільстві двоїста, що виявляється в певній інертності персони до подій чи поведінки імперсонального характеру, на зразок: “Простір за межами моєї самості не цікавить мене. Щось стає соціально значущим тільки тоді, коли має безпосереднє відношення до моєї персони”. Р. Сеннет пояснює, що приватний простір так втрачає будь-які межі своєї легітимності: “він більше не обмежений зовні публічним світом, у якому співдіє комунікація на основі принципів альтернативи та взаємоузгодження” [2, 12]. Розширення приватного, у свою чергу, стискає публічне і цим руйнує його. Результатом цієї деформації є феномен нарцисизму як розладу сучасної персони з причини надмірної любові до своєї краси. У клінічному розумінні — тотальна увага звернена на себе, заважає розрізнити,

що належить сингулярному простору, а що імперсональному. Тобто нарцисизм — своєрідний *modus vivendi*, одержимість думкою: “що ця людина або подія означають для мене”. Він стає одним з найпоширеніших джерел різних форм психічного розладу діагностованого сучасними лікарями, та витісняє істеричні симптоми часів Фрейда [2, 15]. До речі, нарцисизм не створює умов для самознищення. “Компроміс” між більшим психічним самозаглибленням і меншою соціальною діяльністю не є питанням лише психології. Р. Сеннет пояснює це тим, що люди можуть втрачати “волю діяти соціально”, і це має вигляд “чистого психологічного стану”, але не пояснює тотального вияву явища нарцисизму в суспільстві. Що ж спровокувало масову трансформацію суб’єктивної волі й бажання?

Виокремимо відповіді, що стосуються лінії трансформації від еротизму до сексуальності та вплив архітектурного формотворення на суб’єктивність. Р. Сеннет підкреслює, що вікторіанський еротизм інтенсіональний до соціальної взаємодії, натомість сексуальність спрямовується до персональної ідентичності. З позиції еротизму вираження сексуального відбувалося через дію вибору. Однак сексуальність — не вибір, а стан, при якому фізичний акт любові є очевидним наслідком для суб’єктивності охопленої інтимними почуттями. Зокрема, одним з перших хмарочосів, побудованих після Другої світової війни у стилі Міжнародної школи, є Лівер-Гаус Гордона Беншафта на Парк Авеню у Нью-Йорку [2, 18]. На нижньому поверсі немає жодного руху. Він служить лише для того, щоби пройти всередину. Сам простір вулиці є мертвим. Форма хмарочоса в стилі Міжнародної школи не відповідає його функції, адже нею декларується публічність мініатюрної площі, а його функція руйнує природу публічності, мета якої — хаотично переплітати людей та різні види діяльності.

Це протиріччя — частина більшого конфлікту. “Міжнародна школа” пропонувала нову ідею видимості в конструюванні великих будівель. Стіни майже повністю зроблені зі скла, обрамленого тонкими сталевими опорами, що дозволяє розчинити межу внутрішньої та зовнішньої частин будівлі до рівня мінімальної відмінності. Це уможливорює досягнення

того, що Гідіон називав ідеалом прозорої стіни, межею видимості. Водночас її стіни є нездоланими перешкодами. Ідеї Лівера Гауса є передумовами концепції дизайну, де стіна, хоч і прозора, але ізолює діяльність у будівлі від життя на вулиці. У цій концепції дизайну поєднується естетика видимості й соціальної ізоляції [2, 18].

Р. Сеннет надає поняттю “ізоляції” двох значень: 1) відсутність зв’язку персони до життя за межами дому чи роботи; 2) “оскільки хтось може ізолювати себе в особистому автомобілі заради свободи пересування, він перестає думати, що навколишній світ має якийсь сенс, окрім засобу, спрямованого на досягнення мети його власного руху” [2, 20].

Ідею прозорої стіни архітектор використовує у проектуванні внутрішнього та зовнішнього простору будівель. Перешкоди видимості, чим були стіни між кімнатами, руйнуються. Поверх трансформується в єдиний відкритий простір, що бере початок у “логіці бюрократичної ефективності”. Сенс цієї логіки — в постійному нагляді один за одним, що збільшує ефективність роботи. “Коли один спостерігає за іншим, дружба слабшає, і єдиною формою захисту стає мовчання” [2, 21]. Ідея планування відкритого поверху доводить до апогею парадокс видимості та ізоляції. Люди відчувають більшу потребу в спілкуванні, коли між ними є перешкоди. Для комунікації потрібні особливі топоси, з притаманними їм атрибутами відкритості між собою. Для щирого спілкування потрібно мінімалізувати персональний контроль один за одним. “Збільшіть персональний контакт і ваше бажання спілкуватися ослабне” [2, 22].

“Мертвий публічний простір” — ілюстрація того, що суб’єктивність шукає в приватному й те, чого відшукати поза нею не може. Соціальна ізоляція за повною публічною видимістю та надмірна увага до психологічної взаємодії доповнюють один одного. Те, що людина відчуває потребу мовчання, є механізмом захисту від нагляду з боку Іншого. Співвідношення між тим, як суб’єктивність інтерпретує свій секс, і тим, що вона відчуває, перебуваючи на вулиці, скидається на ще одну спекулятивну модель. Однак, ця логічна думка Р. Сеннета щодо взаємозв’язку персонального та громадського життя

полягає в тому, що поколінню, народженому після Другої світової війни, притаманний цей зв’язок. Воно занурилося в себе, звільнившись від сексуальних табу, і санкціонувало фізичне руйнування публічного простору.

Ідея простору як чогось похідного від руху — зв’язок простору з рухом персонального автомобіля. Авто не є конструктивним засобом споглядання міста. Навіть, якщо припустити мандрівку машиною вулицями сучасного міста, то “замкнена” у малому просторі суб’єктивність не в змозі бути фланером, оповідачем та колекціонером міста [3, 10]. На відміну від цього, машина дає свободу руху, нею можна подорожувати без зупинок, без зміни способу пересування. Кермуючи зникає потреба змінювати транспорт, що сповільнює рух. У сьогоденні ми спостерігаємо фактично необмежену свободу руху. У жодній попередній “міській цивілізації” рух не набував таких масштабів і небезпек для інших. Небезпека полягає в суб’єктивній інтерпретації права на необмежене переміщення в просторі. Фіксування цього права сингулярністю обмежує рух множинності. “Персональний мотоцикл — це логічний інструмент для підтвердження цього права” [4, 21]. Дія мотоциклу на публічний простір, як простір міської вулиці, згубна, оскільки цей простір позбавляється рівноваги публічного і приватного. Вулиця постає топосом божевілья, якщо перешкоджає свободі руху сингулярності. У цьому контексті постає проблема функціоналізації та інструменталізації публічного простору. Публічне експлікується як функція руху, а не заснована на до-свіді автономна сутність.

City (місто) і civility (соціальна коректність) мають спільний корінь. Соціальна коректність є ставленням до інших, як до незнайомих, встановлення з ними комунікативного та соціального зв’язку в межах певної дистанції. Місто — насамперед простір множинності, в якому речі, люди, знаки, дискурси постійно змінюються, старіють, оновлюються. “Публічна географія міста — інституціоналізована соціальна коректність” [2, 393]. Страх перед імперсональним “життєвим світом”, превалювання цінності інтимного при побудові комунікації, провокує появу питання соціальної коректності в екзистенції

людини міста. У результаті монополія інтимності є ознакою нецивілізованості. Місто може запропонувати суб'єктивності альтернативний *modus vivendi*, тобто стати форумом, агорою, де можлива комунікація з іншими людьми без необхідності зближення на персоніфікованому рівні.

Отож, американський дослідник Річард Сеннет описує поняття публічного і приватного у двох смислових фреймах — публічне експлікується як щось відкрите для загалу оцінкових суджень, а референтом приватного стає стиснутий персональний простір у межах сім'ї та друзів. Від часів Римської імперії, зокрема епохи Августа, ставлення громадянина до публічної сфери почало змінюватись. Це проявлялося у своєрідній втечі римлянина від “суспільних церемоній” у простір приватності. Причиною втечі були секти з Близького Сходу, серед яких і християнство. Аналогічну ситуацію щодо громадянин-*ges publica* спостерігаємо і в сучасному суспільстві. Переконані, відмінність між сьогоднішнім і минулим полягає в розумінні власне приватності. Римлянин позначав приватне як принцип, передумовою якого була “релігійна трансцендентність світу”.

Сучасна суб'єктивність прагне “автентичності у своїх відчуттях”, перебуваючи в просторі приватного. Питання взаємопроникності публічного і приватного як модусів соціального буття в природу та культуру, буття загалом. Сингулярності міста сприймали природу як приватне, натомість культуру — як публічне. З цього випливало, що любов, дружба брали початок від природи, тобто не були створеними людиною в публічному просторі. Приватний простір обмежував контроль і репресивність суспільства, вияв емоцій, адже суб'єктивність може демонструвати себе винятково в приватному просторі, “свої емоції і права, над яким не були підвладні жодні умовності”, тоді як публічне давало змогу самореалізуватись суб'єктивності як громадянину держави.

1. Панченков О. Публичное пространство города перед лицом вызовов современности: мобильность и “злоупотребление публичностью” // Новое литературное обозрение. — 2012. — № 117. — [Електр. ресурс]. — Режим доступу: <http://www.intelros.ru/readroom/nlo/nlo-117-2012/>. 2.

Сеннет Р. Падение публичного человека. — М.: Логос, 2002. — 424 с.
3. Єрмоленко В. Оповідач і філософ Вальтер Беньямін та його час. — К.: Критика, 2011. — 280 с. 4. Sennett R. *Flesh and Stone: The Body and the City in Western Civilization*. New York: W.W. Norton, 1994. — p. 355-376 // “Неприкосновенный запас”. — 2010. — № 2 (70). — 414 с.

Annotation

Volodymyr Olinkevych. Public versus private in the context of Richard Sennett philosophy. This paper is an attempt to analyze interrelation of public and private spaces in the context of the city. Considers the problem of transformation the mentality of *homo urbanus* based on the phenomenon of secularization and industrial capitalism. Analyzes the influence of the geometric shaping of the architecture on the person of the city. We also investigate modern interrelation between the categories of the movement and freedom. The article attempts to describe the phenomenon of narcissism and its influence on the functioning of public space.

Key words: private, public, space, secularization, industrial capitalism, freedom.

Аннотация

Владимир Олинкевич. Публичное versus приватное в контексте философии Ричарда Сеннета. Статья является опытом проанализировать взаимоотношения пространства публичного и частного в контексте экзистенции субъективности города. Рассмотрена проблема трансформации ментальности *homo urbanus* под влиянием феноменов секуляризации, индустриального капитализма и геометрического формообразования в архитектуре. Описывается современные взаимоотношения между категориями движения и свободы.

Ключевые слова: частное, публичное, пространство, секуляризация, индустриальный капитализм, свобода.